

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

De Tempore Hyemales

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

D[omi]nica. iii. aduentus Mane.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30599

domuit. Et Nume. xvj. Aaron ipm iam
pimentē p̄p̄cauit. Et. y. Reg. xliij. Da
uid angelū p̄cūrentē ipm humilitate pla
cauit. Et Esa. xxvij. Ezechias sententiā
de sua morte reuocari impetrauit. Et Jo
ne. iij. Penitentia penitentiā sententiā de ex
terminio ciuitatis iam pmulgatā reuoca
ri p̄meruit. Laueam⁹ fratres ne hanc mi
sericordiā amittamus et implacabilē irā
incurram⁹. Audiam⁹ ḡ Joannē pharise
is di. Barth. iij. Progenies viperaz q̄s
ōndet vobis fugere a ventura ira. facite ḡ
dignos fructus penitentiē. Et sequit. Iaz
securis ad radicē arboris posita est. Vis
arbor rē. Ubi est cōminatio mortis et iu
diciū.

Pro tertio Audistis rē. Hec ḡ sit
pius cogitare. Dicit lex. Qualitas
negocij est p̄siderāda. ff. de iudicis. Nō
nūq̄. et L. Un. vi. l. si q̄n. Et de appel. Cū
sit romana. et de iureiu. c. vi. in fine. Terri
bilissimuz oim negocioz est hoc. Notate
parabolā quā (vt recitat Jo. Dam.) Bar
laam p̄posuit iosaphat. Rex quidā sedēs
in curru aureo obuios habuit duos pau
peres in habitu sordido q̄s exiliēs de cur
ru osculatus est. Magnis aut̄ p̄ncipibus
nullā videbat reuerentiā exhibere: sed tri
stis in seip̄o et meditat⁹ erat. Qua de re
Indignati sunt p̄tra eū. Nō sciens frater
ei⁹: petijt ab eo huiuscemodi rei cām. Di
xit rex: Regredieris cras et causam tibi
patefaciā. Erat aut̄ ei⁹ p̄suetud. q̄n aliq̄
erat mortū ad iudicatur⁹ tibi cines ad por
tam eius mittebat: hos ergo misit ad por
tam fratris: Quos audiens tremefactus
expauit timēs mortis sententiā. Toraz ḡ
noctē in eiulatu trāsiēs cū filijs: vxore: et
familia. Dane factō ante fores palatij la
chrymis p̄fusus adest: curuatis genib⁹:
p̄p̄loisq̄ manib⁹ ventaz postulās. Subet
at̄ ipm rex nudari: ligari et ex oi p̄te appli
catis gladijs morte expectabat lugens.
Iussit rex iocularozes et mulicos corā eo
cārare: sed nihilomin⁹ flebat: Et regi cau
sam fletus req̄renti r̄ndit: Quomō nō fle
re possum cum video gladios vndiq̄ cir
cūstantes. Tūc rex ei clemēt̄ ait: Frater
charissime si tu nullius offense sis p̄sciūs
et tamē p̄crepant̄ tuba terribili expauit
si et a facie mortali hominis corruisti: quō

nō magis timeas multoz scelez meoz re
p̄parere corāz eterno iudice cuius gladij
me vndiq̄ circūstant: cui⁹ sapiētia est in
deceptibilis: potētia insuperabilis: et ira im
placabilis. Ubi autē p̄ncipes terreni me
suare non poterūt: hī paupes q̄s vidisti
mediatores mei erūt. His auditis r̄cū
stantes p̄fusi p̄p̄tā regis admirātes ex
titerūt. Sic itaq̄ et vos timeatis corā su
mo iudice p̄pere. Nā vt d̄t Paul⁹. Heb.
x. Horrendū ē incidere in man⁹ d̄i viuēt̄

Dñica. iij. aduentus Dane.

Abūciamus

Az. Tu es qui venturus es.
Barth. xj. Abūciam⁹ rē.
vt ipm suscipe digni simus. Possunt autē
verba p̄dicta exponi d̄ triplici chū aduē
tu. s. de aduētū corp̄alis apparitiōis: q̄n. s.
apparuit in corp̄e hūano. De aduētū spūa
lis visitatiōis. Et de aduētū finalis retri
butiōis. De p̄mo Ben. xxiij. Nō auferetur
sceptz de iuda. donec veniat q̄ mittent̄
dus est. De secō Joā. xiiij. Ad eū venie
mus et in uisionē ap̄ eū faciem⁹. De ter
tio. j. Coz. iij. Veniet d̄ns et illu. abscon
te rē.

Abūciamus rē.

Pro p̄mo An incarnatiōis op⁹ ma
gis debeat appropari spūsancto q̄
alteri p̄sone. Q̄ nō. Incarnatio filij dei ē
eius missio et donatio: sed missio et donatō
cōpetit patri q̄ spūsancto. Iuxta
illud Joā. iij. Sic deus dilexit mundū vt
filij suū vnige. da. R̄ndet Bona. i. iij.
dis. iij. Opus incarnatiōis manifestatiū
est diuine potētie: sapie: et bonitat⁹: s. di
uersas p̄paratiōes. In p̄tione em̄ inter
vnibilia inter q̄ est infinita distātia mani
festat diuina potētia. In p̄paratiōe p̄o ad
vnigē modū p̄gruentissimū put̄ p̄pete
bat ad humani gener⁹ remediū manife
statur dei sapiētia. In p̄paratiōe p̄o ad fru
ctum siue effectū p̄sequētes q̄ se obtulit dō
in odorē suauitat⁹ manifestat diuina misē
ricordia et charitas. Potest ḡ incarnatio
appropari trib⁹ p̄sonis s̄m diuersas con
sideratiōes: s̄c̄i p̄tura tamē magis appro
priat spūsancto Tū p̄pter erroris exclusiō

Domica. III. Aduetus

onem: ne diceret peccatus in concupiscentia se
dicitis. Tu propter veritatem manifestatoris
vires que propter amoris diuini singularitatem
bra virgo singulariter concepit deus de deo.
Na sicut dicit Hugo de san. vict. qz amor
singulariter ardebat in corde: ideo in car
ne eius mirabilia faciebatur: qui dilectio que
in corde non suscepit formam: paritio in carne
illius non habebat exemplum: hec bona.
Pro fundamento. Certum est quod spiritus
sanctus est causa incarnationis. Galfredus in poe
tria nouella: Ergo parader auctor que e
per pro manu preterit illi humanos habi
tus. Certum est autem quod nihil facit spiritus
sanctus quod non faciat pater et filius: uno sunt vnus
principium et vna potentia operativa. Unde et
Philosophus in metaphysica concludit esse vnum principium
Querit ergo An incarnationis opus etc. Dic
tamen. Et que concludit quod charitas ineffabilis est
causa diuine incarnationis tamen ex parte dei ve
nitur ex parte virginis concipiuntis. De p
mo Jo. iij. In hoc apparuit charitas di
uina filii sui vnigeniti misit in mundum. De se
cundo Cant. v. Annunciate dilectio que amor
re languet. Audite ergo si desideratis adue
tum in vobis: necesse est ut eum diligatis. Jo.
xiiij. Qui diligit me diliget a patre meo et
ego diligam eum et manifestabo ei meipsum.
Videte ergo si diligatis eum: pro quo videndo
notate illud quod dicit dominus Jo. xiiij. Qui hinc
mandata mea et fuerit ea ipse est qui diligit me.
De diuinorum in iudiciorum transgressores qui
dicitis vos diligere deum: audite. Ecce o
pera vestra ostendunt contrarium. **O** puri blas
phemi: raptores: fornicatores etc. In vobis
certe non dominus sed diabolus inhabitat. Apo.
xviij. Cecidit babilon et terra est habitatio
tio demoniorum. Sed ad quos veniet dominus:
Ecce dicitur ad alias deuotas que diligunt
eum et desiderant. Sap. v. Preoccupat eos
qui se concupiscunt. **F**igura Matt. xj. In
euangelio hodierno Johannes inclusus in car
cere misit duos discipulos ad dominum dicens
Tu es qui venturus es an alium expectamus.
Spiritualiter Johannes est spiritus inclusus in
corpore corruptibili tanquam in carcere: et
in alio impeditus ne in deum libere tendat
qui mittit duos discipulos. scilicet spem et amo
re: que vices ex spe et amore rogando dicit. Tu
es qui venturus es etc. q. di. Tu es ille qui
venturus es in me ut liberes me ab his vin

culis nec alium expecto solatorum: nec visum
quoniam ad hominem veniat iuxta promissum suum.
Jo. xiiij. Siquis diligit me etc. sequitur: Ad
eum veniemus etc.

Pro secundo. Supra de tribus primis consi
derationibus. Nunc de quarta principium que
est consideratio ordinatiue dispositionis: vbi
est consideranda triplex ordinatio. scilicet dispositio
tionis localis: visualis: et modalis. In om
nibus que sunt dei operibus est debita ordinatio.
Rho. xiiij. Que a deo sunt ordinata sunt.
Erit principua ordinatio in finali dei iudi
cio quod omnino erit ordinatissima. In hoc igitur
sermone dicendum de prima ordinatioe super
posita. scilicet de ordinatioe dispositionis localis
Vbi primo notandum: sicut de magistro in. iij.
di. cl. vij. Alii putauerunt dominum descendit
in vallem iosaphat eo quod per prophetam Joel lo
quitur etc. Congregabo oes gentes et deducam
in eas in vallem iosaphat et cum eis disce
prabo. Sed magister que alij theologi sequi
tur reprehendit eos que sic literaliter dicitur illud in
telligunt quoniam non oes in valle illa comprehendere
possent. Jo. est potius mystice intelligendum
in valle iosaphat. i. in valle iudicij: que iosa
phat interpretatur iudicium: que non preterit illa valle
iosaphat ad terram erunt oes iudicandi: sed tot
que in illa valle capi poterunt: alij autem circa
vallē que dicitur primum: quidam hoc reuertitur. Et
per ampliori declaratione consideranda est hec
ordinatio dispositionis localis que ad tres lo
corum differetias.

Primus est locus adorande maiestatis.

Secundus est venerande societatis.

Tertius est condemnande impietatis

Primus est etc. scilicet locus ipse summi iudicij
que erit super montem oliueti. Unde dicit magister
vbi super: que sedebit non in terra: sed in spacio
agris illi: ex quo ascendit in celum. Sedebit in
quo et visum est quod sedebit in illo loco ex quo
apostolus desiderat eum videre corporaliter quoniam ascen
dit in celum. Sedebit in quo in aere nube luy
cidissima ministerium sibi exhibere sicut Act.
j. leguntur: que in eius ascensione nubes suscepit
eum ab oculis eorum. Nam ibidem dicitur: Hic
Iesus qui assumptus est a vobis in celum:
sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem
in celum. Et Luc. xxi. Tunc videbunt filium ho
minis venturum in nube etc. Veniet ergo ad
iudicium circa loca in quibus nostre redemp
tionis impleuit mysterium. Tu vti ibi manet

scetur eius potētia ubi est sua infirmitas
 ostensa. Tū vt evidentiū apparet q̄nta
 dei bonitate saluabunt electi. Tū vt oibz
 innotescat q̄nta iusticie rectitudine impij
 dānabunt. Conuenienti aut erit q̄ iudici
 catur? sedeat sup montē oliueti vnde asce
 dit q̄ supra locū in quo passus est: qz pass
 sus est in forma infirma: iudicabit autē in
 forma gloriosa. **S**ecūdu est locus ve
 nerande societatis. s. electoz qui ubi erūt
 ad dexterā iudicis: nō in terra sed in aere
 Unde dicit magr vbi sup: q̄ iusti nō de
 scendent in vallem: sed in nubibz eleuabū
 tur obuiam ch̄o. Unde Ap̄ls. j. Thef.
 iij. in p̄sona eoz q̄ tūc rep̄tetur viuū: dicit:
 Nos qui viuim? quā residui sum? siml' ra
 piemur cum illis in nubibz obuiā ch̄o in
 aera. Si em̄ nō rapentur in aera donec es
 set completū iudiciū nō diceret rap̄ti ob
 uiam ch̄o: sed post ch̄m. **C**onueniēter at
 erunt electi sursum in aere vt sic corpus
 cōformet̄ sp̄ritui qui quesiuit que sursum
 sunt. et tūc omnino in supiora feret. Sic
 ergo honorabit domin? amicos suos pl?
 vel minus fm̄ meritoz exigentiaz. Unde
 erunt perfecti in loco eminentiori et magis
 prope christum tanq̄ assessores iudicis:
 Sicut ipse dicit **M**atth. xix. In regene
 ratione cum sederit filius hominis in se
 de maiestatis sue sedebitis et vos sup se
 des duodecim iudicātes duodecim tribu
 israhel. **L**ic hoc videri possit solis aposto
 lis p̄missum: tamē intelligendū est de oi
 bus vris perfectis: alioq̄n Paulus ibi nō
 sederet. Unde. j. **C**orinth. vj. Rescitis q̄
 sancti de hoc mundo iudicabūt. **E**t **S**a
 p̄tētie. iij. Iudicabūt sancti natōes. Quia
 ergo duodenarius numer? est numerus
 abundans: partes em̄ eius supererescūt.
Ideo p̄ duodecim sedes intelligitur iudi
 cialis tribunalis perfectio: id est vniuersi
 litas p̄fectoz iudicantiū. **V**el aliter vt
 dicit **B**onaventu. in. iij. dist. xlvij. **N**ume
 rus duodenarius diuidit̄ in duos senari
 os in quo signatur perfectio in duplici vi
 ta. s. actiua et contemplatiua cum supero
 gatione consilioz: et ista est que vendi
 cat sibi iudiciariā potestatem. **T**ertius
 est locus condemnande impietatis. s. tur
 be impioz qui erunt in terra deozum

Ut ponit **D**agister vbi supra. Nam si
 cut electi corpora habebunt agilia: ita re
 probi ex opposito ponderosa et terrestria
Ideo super terrā erunt: quā etiā dum vi
 uerent plus q̄ celum dilexerunt. Sic er
 go sepabit eos iudex sicut separat pastor
 oues ab hedis. vt habetur **M**atth. xxv.
Boni quidē dicunt oues p̄pter simplici
 tates: fecunditate: et mititatem. **R**eprob
 i dicunt hedi p̄pter feditate: carnalita
 tem: et sterilitatem. **Q**uāta tunc confu
 sio: quātus horroz miseris sic deozuz de
 lectis. **Q**uēterribilis erit eis beatoz assū
 stentia tā venerabilis a qua duram incre
 pationē sustinebunt: quia dominuz maie
 statis offenderunt. **S**i enim **H**elias zelo
 dei occidit p̄phetas baal. iij. **R**egu. xix. q̄n
 to magis credendū est tūc omnes electos
 vindictam facere de impijs. **P**salm. **G**la
 dij ancipites in manibz eoz ad faciendaz
 vindictā rē. **L**hyf. **S**i rex terrenus pro
 cessurus contra aliquē: expeditionē man
 dat in populo: dignitates: omnes exerci
 tus: oēs excitat: **S**tra ciuitas feruet: quāto
 magis celesti regē exurgente iudicare vi
 uos et mortuos a gelice virtutes cōmō
 uentur: terribiles ministri: terribilioz do
 minū precedentes ante ipm: p̄ candelabiz
 fulgura viua p̄cedunt: **E**t pro tubis hor
 renda tonitrua. **Q**uēterrendi sunt exacto
 res: depredatores: et excoziatores: atz op
 pressores simpliciū cum videbunt in tan
 ta potestate quos oppresserunt: vt habet
Sapie. v. **S**tabunt iusti in magna con
 trantia ad. e. qui se. rē. **E**xemplū in pas
 sione **H**ipoliti legit: q̄ **D**ecius et **V**aleri
 us prefecti trahiti sunt **L**auretio et **H**ipo
 lito cruciandi quos cruciauerant. **I**tem.
Brego. in. iij. dialogoz narrat: q̄ quidaz
 eremita vidit **J**oannē papā et **S**ymeonē
 patriciū quos **T**heodoric? rex afflixerat
 et occiderat ducētes eū vinctum caenis
 et in vulcanū proijciētes. **E**sa. xlvij. **E**rit
 capientes qui se ceperat et subiacent exa
 ctiores suos.

Pro tertio. **A**udistis rē. **S**atagite
 ergo vt mereamini esse de parte bo
 norum. **S**ed ne presumatis crimina ve
 stra manere impunita. **J**ura em̄ dicūt: publi
 ce utilitatē ne crimina maneāt impunita. **D**e se.

Domnica. III. Aduetus post

excō. vt fame. Et. ff. ad legē aq̄laz. l. Ita
vulneratis. Cauete itaq̄ ne sitis similes
eis qui seruiunt aduersario et sperant ho
nozem cū fidelib⁹ seruis eius quod omni
no irrationabile est. Applica notando
lud. Sap. iij. Glacua spes illoꝝ. Et puer.
k. Spes impioꝝ peribit.

Domnica tertia post meridiē.

Aduetiamus

Aduetiamus. rē. Ceci vident: claudi am
bulāt leprosi mūdāt. Bar.
xj. Abiectis operib⁹ tenebray dicere pos
sumus. Ceci vident. rē. Ubi sunt tria notā
da signa aduetus dñi in mentē. Primū
est cognitiois illustratio. ceci vidēt. Bre.
xvij. moral. Omnis vir iustus dei illumi
natioe iustus est. lumē q̄ppe dei est grā p
ueniens. Scdm ē diuine pceptiois ex
ecutio. claudi ambulāt. Ber. super can.
Dox vt verbū int⁹ vnt⁹ exp̄gefacit doz
mitante animā. Tert⁹ est infectionis
purgatio: leprosi mūdāt. Ber. Intus
in me cognoui grē p̄sentā ex fūga vicioꝝ
que oppresserunt affectum.

Aduetiamus. rē.

Pro pmo. In verbum sit vntū aie
mediante spūsancto. Q̄, sic ois vntō
voluntaria est mediāte amore. vt di. dio.
Hec autē vntō est voluntaria ergo median
te amore nō creato. Amor em̄ creat⁹ non
potuit facere talem vntōne. p quā dicit
sit deus. ergo amore increato qui est spū
sct⁹. Contra magis vnt⁹ mediū extre
mo q̄ extremū extremo. ergo si vntō ver
bi ad naturā humanā est mediāte spiritu
sancto. magis est vntō in spūsancto p̄sonā
q̄ in p̄sona verbī quod falsum est. Respo
det bon. i. ij. di. ij. Lū q̄rit. An. rē. Hoc
potest dupliciter intelligi: aut mechante
spūsancto tanq̄ vinculo interueniente: rē
sic nō est verū. Aut sicut principio efficien
te per modū cuiusdā subauctōritatis rap
propriatiois rē sic veritate habet. Nec est
huiusmodi vntō voluntaria quia sit fm̄ cō
formitate voluntatū cū sit potius fm̄ con
iunctionē naturarū in vna persona: s; bñ
dicit voluntaria: q; est a voluntate efficien
te. Nec bon. Pro fūdamēto. Nulla p̄t

esse spūsancti operatio q̄ non sit etiā pa
tris rē filij. Nam vt di. Aristo. in li. de sen
su rē sensato. Vnt⁹ potētie est vnt⁹ actus:
parris autē rē filij rē spūsancti vna est po
tentia: vt etiā dicit⁹ ē in ser. p̄cedenti. Nō
plūb⁹ ergo facta est illa vntō hūanitatē cū
deitate a spūsancto q̄ a patre rē filio. Ter
tū est tñ q̄ illa fuit vntō extrin⁹ amoris vbi
dñs ipse sumpit miserā nostrā. Dicit q̄p
pe galtrius in alexand. Que fastidit hō
non vere diligit. Ille est verus amor mi
serū qui nō fastidit amicū. Cum ergo a/
mor appropriet spūsancto. Jō querit An ill
la vntō sit facta mediāte spūsancto. Dic rē.
vt sup. Et q̄ cōclude d̄replandā ineffabi
lem dei charitatē in nos in tant⁹ oper⁹ ma
gnificentiā. Ber. in q̄dā ser. Si personā
venietis intueor: nō capio excellentiā ma
iestatis. Si cōsidero ad quos venerit di
gnatiois magnitudinē expauesco. Si at
tendo p̄pter quid venerit amplector: quo
ad possum latitudinē charitatis. Venit
siquidē filius dei: venit ad homines: ve
nit p̄pter hoies. Q̄ miserī qui p̄pter pecca
ta sua rē indurationē cordis tam dulcē ad
uentus fructu p̄uantur. Q̄ avari: o lubi
ci rē. Quā stulti q̄ diabolo magis portā
aperiūt q̄ ch̄o venienti. Et attendite qm̄
sicut p̄ charitatē in carnē venit. itaq̄ p̄ cha
ritatē spūaliter venit in mentē. Figura
Ben. xvij. Abrae sedenti in ostio taber
naculi in d̄po seruoꝝ diei apparuit dñs.
Humilib⁹ em̄ in dei amore feruentibus
spūalit̄ adest dñs. Jōā. xij. Qui diligit
me diligitur a patre meo et ego diligā eū
rē manifestabo ei meipsum.

Pro secdo. In p̄cedenti ser. dicit⁹ ē de
ordinatioe dispositiois localis. Nūc
d̄cedū est de ordinatioe dispositiois mo
dalis. Ubi est cōsideranda triplex modo
rum differentia.

Primus est modus admirabilis de
scensionis.

Secūd⁹ ē mod⁹ honorabilis cōuētiois

Tert⁹ ē mod⁹ horribilis p̄gregatiois

Primus est rē. scz ipius ch̄i qui sicut d̄.
j. Thef. iij. In tuba d̄i descēdet d̄ celo mi
rabiliter in nube lucidissima. In quo de
scensu p̄mo est p̄sideranda celsitudo glo
riose maiestatis qui veniet in potestate.
magna rē maiestate vt d̄ Lu. xxj. rē Bar.